

“બાળસેના”

નાં મૂળતત્ત્વો.

ઇમેલમાંથી અનુવાદ કરી છપાવી પ્રસિદ્ધ
કરનાર ખેડા જીલ્લાની ગાયસ્ત્રાલેટ કમીટી.
ખેડા.

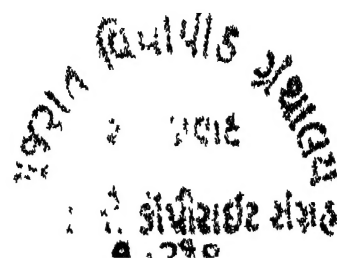
સને ૧૯૨૨.

આવૃત્તિ ૧ લી.

કોપી

શ્રીજીન વિદ્યાવિજય પ્રિન્સિપ પ્રેસમાં ચા. ચેમ્બરલાઇ
અમથાલાઇએ જાપી. ડે. રીચીરાઇ અમથાવાદ.

કીમત

સ્કાઉટ વ્રત :

- ૧ સર્વદા (સ્વમાનથી) હું મ્હારો બનતો પ્રયત્ન કરીશ.
- ૨ પ્રભુ પ્રત્યે અને રાજા પ્રત્યે મ્હારી ફરજ અદા કરીશ.
- ૩ હું ગમે તે દેશકાળમાં અન્યને મદદ કરીશ.
- ૪ હું પ્રાણાન્તે સ્કાઉટ કાયદા પાળીશ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાભિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૨૧૦ વર્ગાંક

પુસ્તકનું નામ . બાપસેના

વિષય ટ્રાગી

પ્રસ્તાવના.

આધુનિક સમયમાં દુનીયાના સર્વ દેશોમાં અને સર્વ લોકોમાં લોકપ્રીય લોકોપયોગી, વખાણવા યોગ્ય કાર્મ પશુ સંસ્થા હોય તો તે બાલ-ચાર મંડળજ છે. આ સંસ્થાનો હેતુ સામર્થ્યવાન, વ્યવહારકુશળ, પ્રમાણીક ચરગભુ, રાજ્યોપયોગી ઉત્કૃષ્ટ નાગરિકો બનાવાનો છે.

આ સંસ્થા હસ્તીમાં આવ્યાને પુરાં બાર વર્ષ થયાં નથી એટલામાં તો વર્ષાઋતુની અંદર જેમ વાહળાં નબ છાઈ નાંખે છે તેજ પ્રમાણે આ સંસ્થા દુનીયા ઉપર સપાટાબંધ પ્રસરી ગઈ છે. આ સંસ્થા બાળકોનું ચિત્ત આકર્ષવામાં વધારે કૃતેહમંદ નીવડી છે.

સર્વ દેશોમાં પહેલેથી ચાર (HCOATS) મંડળો હતાંજ પણ તેમાં નાનાં બાળકોને બહલે મોટા માણસો મનુષ્યકલ્યાણજ ઉત્કૃષ્ટ લાગણીથી કામ કરતા હતા. હાલ રત્ન વર્ષમાં બહલે બાળે કૃત્રિમ વર્ગે આ કામ કરતો હલેદ. બાલસ્તવર્ષના બુના વખતના કૃત્રિયોના અને યુરોપ દેશના નાઈટસના શુભે તથા તેમનાં મતો બાલ ચાર સંસ્થા દ્વારા બાળકોમાં ઉતારવામાં આવે છે. આ સંસ્થામાં કોઈ શુભ અતિ ઉત્તમ અને વખાણવા યોગ્ય છે તે એ જે કે

બાલ ચાર મંડળનો કોઈ પણ ચાર દુનીયાના બીજા બાલ ચારના મંડળના ચારને બાઈ સમાન ગણે છે અને તેને દરેક બનતી મદદ કરે છે.

યુદ્ધમાં જેમ ચારો હોય છે તેજ પ્રમાણે બાળ ચાર શક્તી સમયના ચારો કેળવે છે જે પોતાના દેશને અને સામાન્ય પ્રજાવર્ગ અતિ ઉપયોગી થઈ પડે છે.

દરેક દેશનો આધાર બલિષ્ઠમાં મહાન નીવડનાર હાલનાં નાના બાળકો ઉપર રહેલો છે. અને બાલ ચાર મંડળ (Boy Scouts organisation) એટલે બાળકો-ને પ્રત્યક્ષ શિક્ષણ સંપાદન કરાવે તેવી સંસ્થા તે બાળકોને કેળવી દેશના સાચા સ્વમાન જાળવનાર, દેશાભિમાની, પરચ્છન્ન નાગરિકો બનાવાનો છે.

બાલ ચાર મંડળો સ્થાપવાનો પહેલો વિચાર ઇંગ્લાંડના સર રોબર્ટ બેડન પોવેલને દક્ષિણ આફ્રીકાના મેફે-ક્રીઝ શહેરને શત્રુઓએ ઘેરો ઘાલ્યો હતો તે વખતે તે શહેરના યુવક વર્ગે જે અમુલ્ય સેવા બજાવી હતી તે બોઈ આળ્યો હતો. ત્યાર પછી તેમણે પોતાની જાંઘળી આ કામમાં અર્પણ કરી અને બાલ ચારનો ફેલાવો આપી દુનીયાના સુધરેલા દેશોમાં કર્યો જેથી તે દેશને અસંખ્ય ફાયદાઓ થયા છે.

વળી બાલ્યાવસ્થામાં નાનાં બાળકોને અવળે રસ્તે દોરવાઈ જવાની અનેક લાલચો હોય છે. પણ આ સંસ્થામાં તેવા બાળકો દાખલ થવાથી ગમ્મત સાથે જ્ઞાન મેળવી મોટી વયે દેશને ઉપયોગી થઈ પડે છે. આ ઉપરાંત આ સંસ્થા બાળકોને જુદા જુદા ઉપયોગી ધંધા શીખવાડે છે જેથી તે મોટી વયે પોતાના પગપર ઉસો રહી કામ કરી પોતાનો નિર્વાહ કરી શકે છે અને દેશોપયોગી કામ પણ કરે છે.

આથી આ સંસ્થાનો ફેલાવો દુનીયાના દરેક ભાગોમાં થવાને બિલકુલ વાર લાગતી નથી. અને આ સર છે કે આપણા જીલ્લામાં આ સંસ્થા દાખલ થાય તો લેખક પોતાની મહેનત સફળ થઈ છે આશા માનશે.

બાળસેના.

માન્યતઃ યુદ્ધના પ્રસંગે સૈન્યના મોખરે જઈ તથા ગમે તેવા શ્વલેષુ સકટો બહારી શત્રુઓની હીલચાલ વિષેની બાતમીથી સેનાપતિને માહિત કરવા જે હોંશિયાર અને ચક્રાર યોદ્ધાને પસંદ કરવામાં આવે છે તેને 'સ્કાઉટ' અથવા શુભત્યાર કહેવામાં આવે છે.

લડાઈના સ્કાઉટસ ઉપરાંત શાન્તિના સમયમાં પણ સ્કાઉટસ હોય છે. તેઓ પણ તહેમના જેવા શૂરા અને સર્વ પ્રકારે પ્રવીણ હોય છે. શબ્દની સત્ય વિવક્ષામાં તેઓ સાચા પુરૂષ છે. તેઓ જંગલમાં ગમે ત્યાં રખડે છે, પોતાનો રસ્તો ગમે તે પ્રકારે કાઢે છે અને ન્હાની સંજ્ઞાથી તથા પગલાંથી સત્ય અર્થ સમજી શકે છે. ડાકટરો ન મળી શકે એવા સ્થળોમાં પોતાના શરીરની તાંદુરસ્તી સાચવી શકે છે. તેઓ ઘણા મજબૂત, ચંચળ અને સંકટ સમયે અડગ અને અવિકારી હોય છે. પોતાની બાત કામને પણ સહાયબૂત થાય તો તેઓ કૃતકૃત્ય

થયા માને છે. તેઓને પોતાની જાતની પરવા હોતી નથી અને ગમે ત્યારે ગમે તહેના રક્ષણાર્થે સમર્પવા સંકોચ પામતા નથી. પોતાનું કામ પાર પાડવા તેઓ અંગત ઈચ્છાઓ અને અનુકૂલતાઓ જતી કરે છે. આ સર્વ તેઓ પોતાની સીદ્ધ્યર્થે પોતાના કૌટુંબિક કલ્યાણાર્થે કરતા નથી પરંતુ પોતાની રાજ્ય રાજ્ય અને પ્રજા તરફની ફરજ અદા કરવા આદરે છે.

ઉપરોક્ત જીવન ધણુંજ પ્રશસ્ય અને પ્રદુષ્ટ કરવા યોગ્ય છે; પરંતુ બચપણથીજ કેળવાયા વિના એવું જીવન અંગીકૃત કરવું અશક્ય છે. સારા સ્કાઉટસ નીવડવા આપણી બાલ્યાવસ્થામાં સ્કાઉટીંગની કેળવણી લેવી જરૂરની છે. ગમે તે પ્રકારના જીવનમાં—બલે ઓ સૈન્યની અંદર યોદ્ધાનું હોય या કોઈ મોટા શહેરમાં વ્યાપારી તરીકે હોય પણ સ્કાઉટીંગ ધણુંજ ઉપયોગમાં આવે છે.

તદ્મારા વ્યવહારમાં તથા સાંસારિક જીવનમાં ઉપયોગી થઈ પડે એવી સ્કાઉટીંગની વિદ્યા કેવી રીતે શીખાય તે હવે ત્હમને હું જણાવીશ. હું ધારું છું કે તે શીખવું ધણું સહેલું અને રસિક છે. બાલસૈન્યમાં જોડાનાથી પણ એ શીખી શકાય છે.

સ્કાઉટીંગના કાયદા અને જરૂરીઆતોનો મહાવરો—અભ્યાસ હોય તહેને એ બહુ મુશ્કેલ નથી. ગમે તેવું દુર્ઘટ કામ હોય પરંતુ હુકમ કર્યો કે તુરત તે ફરજ

બબલવા તૈયાર હોય છે. પરન્તુ જે માણસને અભ્યાસ ન હોય તે એ કામ કરવા મનકાર કરશે અને પોતાના મિત્રમંડળમાં ખાયલો તથા હીચકારો ગણાશે.

સ્કાઉટસની અંદર છથી આઠ છોકરાઓની ટુકડીઓ પાઠવામાં આવે છે. એવી બે ટુકડીઓ મળીને સૈન્ય બને છે, આ સૈન્યને બાલ સેનાપતિઓ હોય છે. આ બધું ટૂંપ એક અશ્રણીના હાથ નીચે હોય છે. તેને સ્કાઉટ માસ્ટર કહેવામાં આવે છે. લશ્કરની અંદર વાગટો પકડનાર-સારજન્ટ મેજોર અથવા નિશાળના શિક્ષક જેવો આ હુકુમત ચલાવનાર હોતો નથી. પરન્તુ બધાનો મ્હોટો ભાઈ હોય તેવી રીતે વર્તે છે. તે સહુને રમતગમતમાં તથા ખાનગી કાર્ય વ્યવહારમાં મદદ કરવા તૈયાર હોય છે.

જ્યારે તહમે ટૂંપની અંદર જોડાઓ ત્યારે તહમને ‘ટેન્ડરકુટ’ અથવા ‘લઘુપગા’ એવું અભિધાન મળે છે. ત્યાં તહમે મુખ્ય કરીને સ્કાઉટ કાયદા શીખે છે. ત્યાર પછી જુદી જુદી જાતની ગાંઠો વાળતાં શીખવાડે છે. આ ગાંઠો બહુજ ઉપયોગી હોય છે તેની અંદર ઘરના મજલા ઉપરથી માણસ ઉતારવું હોય તો કેવી રીતે જોડવાવવી. લીસા થાંભલા ઉપર કેવી રીતે દોર બાંધવું. લાંબુ દોરડું હોય તેને કાપ્યા સીવાય કેવી રીતે

કુંકું કરવું. બીનાં દોરડાં જુદી જુદી જાતની બાકાઈનાં હોય તો કેવી રીતે સાંધવાં વિગેરે શીખવાડે છે.

આ ઉપરાંત વાવટા વતી અંગ્રેજી ખારાખડીના રફ અક્ષર કેવી રીતે દુર ઉભેલા માણસને મોકલવા અથવા તેની પાસેથી સમજતાં શીખવાડે છે. વળી સ્કાઉટની ઈપી સંજ્ઞાઓ શીખવાડે છે જે બહાર જંગલની અંદર અથવા શહેરની અંદર ફરવા જતાં એક બીજા સ્કાઉટને બહુજ ઉપયોગમાં આવે છે. અને જ્યારે તહમ બરાબર કસાઓ છે ત્યારે તહમને સ્કાઉટ પ્રત લેવડાવવામાં આવે છે, સ્કાઉટ પ્રત કેવું હોય તે તહમે મુખ પૃષ્ઠે વાંચ્યું હશે.

દરેક ટુકડીનું નામ કોઈ પ્રાણીના નામ ઉપરથી ચાડવામાં આવે છે. તે પ્રાણીના જેવો અવાજ કરી પોતાની ટુકડીના માણસ સાથે વાતચીતનો સંબંધ રાખી શકે છે.

સ્કાઉટપ્રત તમને વફાદાર, માયાળુ અને ઉમંગી રહેવાનું ફરમાન કરે છે.

“તૈયાર રહો” એવું દરેક સ્કાઉટનું જીવનસૂત્ર હોવું જોઈએ.

સારા સ્કાઉટ નીવડવાને નીચેની સર્વ બીનાઓથી બાકેફગાર હોવું જોઈએ.—

શીકારીત્વ—જંગલના વિકટ રસ્તાઓના ભોમીયા થવું

નેઈએ; તથા પશુ પક્ષીની ટેવો વિષે બહુ
બાણવું નેઈએ.

સૂકર—સ્કાઉટસે ખુદા મેદાનમાં પડી રે'તાં, તમ્બુ ઠોકતાં
તથા ઉપાડતાં દેવતા સજગાવતાં, ખાવા કરતાં
અને અબાણુયા દેશમાં રાત્રિએ વા દીવસે પો-
તાનો માર્ગ શોધી કહાડતાં રીખવું.

આવી જાતની કસોટીમાંથી ઘણાજ થોડા પ્રસાર
થાય છે; ત્હેનું કારણ એટલુંજ કે ત્હેમને મ્હોટા શહે-
રામાં રહેતાં સુઘડ ઘરો અને સુવ્યવસ્થિત અને ચોકળી
સુવાની ઓરડીઓ મળી શકે છે. ત્હેમનો ખાવાનો ખોરાક
તૈયાર મળે છે. અને તાગડધિન્ના કરે છે.

રૌાય.

પ્રાચીન સમયમાં 'નાઈટસ' બ્રીટનના સ્કાઉટરૂપ
હતા ત્હેમના કાયદા આપણા સ્કાઉટના કાયદાને મળતા
હતા.....સ્વમાનની લાગણી ત્હેમનામાં બહુ સતેજ
જીવં બોલવું કે ચોરી કરવી એવું હીયક કાય' કોઈ
દિવસે અસિધાર પર હોવા છતાં તે કરતા નહી. ત્હેમના
રાજના ધર્મના અને સ્વમાનના રક્ષણાર્થે તેઓ જાનની
પરવા રાખતા નહિ.

નાઈટની ટુકડીના માણસો ત્હેને જાડ પાતળી રેગામ્સ

જળગી રહતા અને તહેમના અગ્રેસરની ભાવનામાં એકમત હતા. આવા નાઈટસો કે જેઓએ ક્ષુદ્ર-લઘુ ક્ષીટનને કેન્દ્ર-સ્થાન અપાવ્યું છે. વડીલો ને પુર્વજોનાજ પગલે ચાલવામાં આપણું શ્રેય: સમાયલું છે.

આપણે એક સુખ્ય કાયદો છે કે રાજાંડા કોઈપણ માણસને જોછામાં જોછું એક સુકૃત્ય કરવું. જો એકાદ દિવસ કઠાય કોઈ કારણસર ન બની શક્યું તો બીજા દિવસે જો પરોપકારી કામ કરવાં.

ગરીબની ધર્માંડા પેટીમાં જો ચાર આના નાખવા, વૃદ્ધ સ્ત્રીને શેરીમાં સહીસલામત મૂકી આવવી, કોઈને માટે જગા કરવી અથવા જૂખ્યાતરસ્યાને અન્નપાણી આપવું. સ્કાઉટને એક સુકૃત્ય કરવું પડે છે, અને તે ન કરે ત્યાં સુધી તેના ગળાના રૂમાલ (Neck-Kerchief) ની ગાંઠ છોડતા નથી.

બાલચાર (સ્કાઉટસ) નાના છોકરાઓ હોવાથી તેમની પાસે પૈસાની મદદ કરવા પુરતા પૈસા હોતા નથી પણ પૈસા વગર લોકોને ધણી મદદ થઈ શકે છે. જેવી કે અશક્ત માણસને રેલવે સ્ટેશનપર ટીકીટ લાવી આપવી. તેને ગાડીમાં બેસાડવો. પ્લેટફોર્મપર કેળાનું છેકડું પડ્યું હોય અને તેથી લોક લપસતા હોય તો તે કાઢી નાંખવું અગર રસ્તામાં કાચના કઠકા પડ્યા હોય તો તે દૂર ફેંકી દેવા. માંદા માણસને હવાખાનામાંથી હવા લાવી

આપવી, અઝાણુ માણસને કાગળ લખી આપવા અગર
લુલા પડેલા બાળકને તેને ઘેર પડોંચાડવું જોઈએ.

આગ લાગે તે વખતે બંબથાણે ખબર આપવી.
અને આગ લાગેલા ઘરમાંથી માણસ-જનાવર વિ. બચા-
વવા પ્રયત્ન કરવા અને તેમાં ઇલા પામેલા માણસોની
તુરત સારવાર વિ. હબરો જાતની ફરજો બજાવવાની છે.
એ બધું પરોપકારનું કામ છે, પરંતુ તે સર્વ ફરજો
ઇચ્છા રાખ્યા સિવાય કરવું જોઈએ.

જીવરક્ષા અને સહનશીલતા બધા સ્કાઉટસની જરૂ-
રીઆતીનાં આવશ્યક અંગ છે.

ખરેખરા મજબૂત, નીરાળીને સ્કાઉટ કાયદા પાળવા
લાયક થવું હોય તો કસરત તથા કેમ્પવર્ષીની (સ્કાઉટીંગ-
મની) ખાસ જરૂર છે. સૂતી વખતે બારી બારણાં ઉઘડાં
રાખવાં. શુગળી મરાય અવી હવા, સુંગળું સુવાનું અને
જરૂર સિવાયના—વધારાના કામળા, એ સઘળું વચ્ચે
છે. નાકેથી શ્વાસ લેવો જોઈએ. શ્વાસ લેવામા મોંઠાને
ઉપયોગ કોઈ દિવસ ન કરવો.

હાર્ડ પીનારા અથવા બીજાં કોઈ વ્યસનના શુભામ
અર્થ રહેલા સ્કાઉટીંગ માટે નાલાયક છે. બીડી પસુ પીવું
ન જોઈએ. બીડી પીવાથી આંખોનું તેજ જાડે છે અને

માણસને નબળો ને બાયલો બનાવે છે. દ્રાણેન્દ્રિય બહુ અનુપયોગી થઈ જાય છે.

દેશાભિમાન.

સર્વ લાગણીઓ કરતાં સ્વદેશાભિમાનની લાગણીને હૃદયમાં પ્રધાનપદ મળવું જોઈએ. રાજ્યને અમસ્તકાં છોકરાં કાંઈ ઉપયોગમાં નહિ આવે પરંતુ તે સ્કાઉટીંગમાં એ છોકરાંઓને જોડવામાં આવે તો તેઓ અપૂર્વ ઉપયોગનાં થઈ પડે. લડાઈને સમયે સમાજ સેવાનાં કેવાં ઉમદા કામ કરે છે તે સર્વ જાણે છે. આનંદનું નિર્ગમ જાણીને સર્વ કોઈએ સ્કાઉટીંગમાં જોડાવું જોઈએ નહિ પરંતુ પળે પળે દેશસેવાને માટે આપણે લાયક થઈએ છીએ એમ જાણવું. આવી સ્વદેશસેવાની લાગણી દરેક છોકરાએ—માતૃભૂમિનું લૂણ હલાલ કરનાર દરેકે પોષવી જોઈએ.

બાલસૈન્યમાં જોડાયા પછી છોકરાઓએ નીચેના કાયદા પાળવા જોઈએ.

સ્કાઉટના કાયદા.

(૧) સ્કાઉટ હમેશાં સાચું બોલે છે. એટલે જ તે કરે તે માનવું જોઈએ.

(૨) સ્કાઉટ વફાદાર છે.

(૩) બીજા માણસોને ઉપયોગી થઈ પડવું અને મદદ કરવી એ સ્કાઉટની ફરજ છે.

(૪) સ્કાઉટ હરેકનો મિત્ર છે. અને બીજા સ્કાઉટ ગમે તે નાત જાતના હોય તો પણ તેનો બ્રાતા છે.

(૫) સ્કાઉટ વિનયી છે.

(૬) સ્કાઉટ પશુ પક્ષિનો મિત્ર છે.

(૭) સ્કાઉટ પોતાના ઉપરીનો હુકમ જરાપણ આંચકા વિના માથે ચડાવે છે.

(૮) ગમે તેવે સંકટ સમયે સ્કાઉટ આનંદી રહે છે અને શીસોટી વગાડે છે.

(૯) સ્કાઉટ કંરકસરથી કામ કરે છે.

(૧૦) સ્કાઉટ મન વચન અને કર્મમાં શુદ્ધ હોય છે.

સ્કાઉટે પોતાની અનુકૂલતા, સરળતા અને સલામતીની જોખમે બીજાને મદદરૂપ થવું. સંકટની અંદર એ ત્રણ સાથે લાગાં કામ લેતી સમક્ષ આવી ઉભે તો તે વખતે લેણે પોતાના હૃદયને સવાલ કરવો કે ‘કયું કાર્ય કરવાથી જનહિત થાય એમ છે?’ અને એવું હિતકર કાર્ય તે સમયે કરવું.

સ્કાઉટ સર્વનો મિત્ર છે અને બીજા સ્કાઉટનો

જાતા સમાન છે. બીજા સાથે સબતીય વિબતીય લેદ ન રાખવા. વિનયથી તથા નમ્રતાથી વર્તવું. જરાપણ આંધકો અથવા આશંકાયા વિના માતાપિતાનો, સેનાપાતનો તથા સ્કાઉટ માસ્ટરનો હુકમ માથે ચઢાવવો. સંકટ સમયે ના ઉભેદ ન થવું. તહેણે સર્વ વ્યવહાર કરકસરથી ચલાવવો અને જે પૈસા બચે તે બેન્કમાં થાપણ મૂકવા જેથી વૃન્દાવસ્થામાં કે અશક્ત વેળાએ કામ લાગે.

સ્કાઉટ મન, વચન, કર્મમાં દુરસ્ત હોવો જોઈએ.

ખુલ્લા મેદાનમાં વસવાટ.

સ્કાઉટીંગનું સારું કામ જો પ્રાપ્ત કરવું હોય તો ગામેગામ ફરવું અને અશક્ત અને અનાથને સહાયભૂત થવું. આ કામ કરતી વખતે સ્કાઉટે છાપરા હેઠળ સુવું ન જોઈએ, પરન્તુ ખુલ્લા મેદાનમાં જમીન ઉપર સૂઈ રહેવું. જ્યારે હવા બગડી હોય ત્યારેજ તહેણે કોઈ કે જોવી કોઈ સુંવાળી ઘાસની ગંજી ઉપર સૂઈ રહેવું.

બહુધા તહમારે તહમારી પાસે એક નકશો રાખવો જેથી આવતાજનારને વારંવાર રસતો પુછવો પડે નહિ. એક પરોપકારનું કામ તો તહમારે નિત્ય કરવું તે ઉપરાંત જે ખેડુતો તહમને તહેમની છાપરીઓ આશ્રયાર્થે આપે તહેમને કોઈ પણ રીતે મદદ કરવી. દેશમાં નીપ-

જતી વિવિધ વસ્તુઓનું ખારીકીથી અવલોકન કરવું. મુ-
સાફરી દરમ્યાન બધા રસ્તાઓના લોભીયા થવું અને
દેશનો એક નકશો બનાવવો, જે આગામી મુસાફરોને
માર્ગદર્શક થઈ પડે. તદ્વાસ કરનારાઓ અને અન્વેષકો
તો જે જુએ તેની નિત્ય નોંધ રાખે છે અને સારા દ-
ર્યોના ફોટા લે છે.

મુસાફરી અને સાંપંકર્ષીંગ ઉપરાંત ફરીયામાં મંછ-
વામાં બેસી લાંબો સુધી સફર કરવા જવું.

પ્રકાશ અને પર્વતોમાં ફરવું તેથી તહમારું સ્કાઉ-
ટીંગનું બધું જ્ઞાન ઉપયોગમાં આવે છે. ત્યાં ગમે તેવી
ઝાડીમાંથી રસ્તો કાઢવો પડે તથા જંગલી પ્રા-
ણીઓથી સાવધ રહેવું પડે. આવી રીતે પર્વતોમાં ફરતાં
ઘણી વખતે રસ્તો ભૂલી જવાય છે, તહેનું કારણ માત્ર
એજ કે ક્ષેત્ર મર્યાદા ચિન્હ નજર બહાર જાય છે આવી
વેળાએ તહમારે સૂર્યની ગતિ ઉપરથી કે તહમારી પાસેના
ચંદ્ર ઉપરથી ખરો રસ્તો તહમારે ધ્યાનમાં લાવવો જોઈએ.
શત્રુ કે જંગલી પ્રાણીથી સહીસલામતી ધમ્મતા હો તો
તહમારે આંખો કરતાં કાન અને ગાંઠ ઉપર વધારે આ-
ધાર રાખવો પડશે. રેડર્ફન્ડીયન્સની અંદર જે માણસ
માર્ગ શોધી કહાડવામાં કુશળ હોય છે તહેને ' પંથશો-
ધક ' અથવા એવું કોઈ અભિધાન મળે છે. આ અભિ-

ધાન બહુ માનનીય ગણાય છે. તેથી જે કોઈ સ્કાઉટને માર્ગ શોધી કહાડતાં ન આવડે તે સ્કાઉટીંગ માટે નાલાયક છે. કદાચ ત્હમારી પાસે કોમ્પાસ ન હોય તો સૂર્યથી દિવસે અને ચંદ્રથી કે તારાથી રાત્રિએ દિશાઓ જાણી શકાય. સ્કાઉટસને ખરાબર તરતાં તથા હોડી હુકારતાં આવડવું જોઈએ. અકસ્માતના વખતમાં નદી તરવામાં અને ડુબતા માણસને ઉગારમાં તે બહુ ઉપયોગી થઈ પડે છે. સ્કાઉટસ ઘણું કરીને પાંચ કે છ જણની કુકડીઓમાં જાય છે તે આપણે ઉપર જણાવી ગયા છીએ તેઓ ફરતી વખતે સાથે સાથે નહિ રહેતાં છૂટા છૂટા ફરે છે તેથી કોઈ પણ શત્રુ ત્હમને સાથે લાગા બધાને એકી વખતે પકડી શકવા સમર્થ ન થઈ શકે.

(4)

(5)

(1)

(2)

(6)

(3)

ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે સાધારણ રીતે મેદાનોમાં કે જંગલોમાં ફરે છે, અને શહેરમાં રસ્તા ઉપર નીચે બતાવ્યા પ્રમાણે ફરે છે

(4)

(5)

(1)

(2)

(6)

(3)

જો સ્કાલ્ટિસ ઘણે દૂર જતા રહ્યા હોય અને સહા-
યની જરૂર હોય તો હિમને સાંદૃશ્ય સંજ્ઞાઓથી સમા-
ચાર મોકલી શકાય છે

સ્કાલ્ટિસને વાવટા વતી, દેવતાવતી, ધુમાડાવતી સં-
દેશો દુરના માણસો અગર સ્કાલ્ટિને પહોંચાડતાં શીખ-
વાડવામાં આવે છે. રાત્રે જો કોઈ સ્કાલ્ટિ જંગલ અગર
પહાડમાં ભુલો પડ્યો હોય તો આગ લગાડી આબુખા-
બુના માણસોને પુરેપુરો સંદેશો મોકલી શકે છે.

મથાલો સળગાવી, ખુગલ કે સીસોટી વગાડી
ઈપ્સીત સંદેશો કોઈની પણ સમજમાં આવ્યા વિના પો-
તાની ટુકડીના માણસોને અનામત મોકલે છે.....
લડાઈની અંદર આવા હાખલા ઘણા જોવામાં આવે છે.
ઝાડીમાં કે પહાડમાં આપણે છૂટા પડ્યા તો જે રસ્તે
જતા હોઈએ ત્યાં દિશા બતાવતી સંજ્ઞા કરવી કે દોડવા-
ધાસને આપણે ગયા હોઈએ તે દિશાભિમુખ વાળવા
આવી રીતે એકત્ર થઈ શકાય

પાછળ આવનાર માણસો માટે બહેલા જઈ જંગલની
અંદર અને ઝાડીમાંથી રસ્તા કરનાર સુજનોને ‘ પાયે-
નીયર્સ ’ યા પહેલ કરનાર કહે છે.

કેમ્પની અંદર સુગમતાથી રહેવા માટે સ્કાલ્ટે કુ-
પડાં બાંધતા અને છાયાગૃહ બનાવતાં શીખવું.

સૈન્યની અંદર પાયોનીયર્સ બહુ કુશળ માણસો હોવાય છે. યુદ્ધના ' પાયોનીયર્સ ' લડાઈ દરમ્યાન સન્યની સરળતા ખાતર પુરો તથા રસ્તાઓ તૈયાર કરે છે. શાન્તિના વખતમાં તે લોકો બરાકમાં (barracks) સુતારી છુહારી, ચિત્રનું, કડીઆનું અને પત્થરનું કામ કરે છે. તે લોકો ટોપીઓ, મેજ, ચોપડીઓનાં સ્ટેન્ડ (stand) વિ. બનાવવામાં પણ કુશળ હોય છે

ઉંચાઈ નીચાઈનો તરસાળો:—

દરેક સ્કાઉટને એક ઈચથી માંડી માઇલ સુધીનું અંતર અન્દાજથી કહાડતાં આવડવું જોઈએ. તદ્દમારી વેંતની લાંબાઈ તદ્દમારા અંગુઠાની જડાઈ તદ્દમારા પ્રકોષ્ટની લાંબાઈ વિગેરેનું બરાબર માપ જાણવું. એ જ્ઞાન દરેક ઠેકાણે કામ લાગે છે. ખીબું તેવી ટેકરીની ઉંચાઈ, ખીબુ કે ખાઈની ઉંડાઈ ઈત્યાદિ જાણવું જોઈએ.

કેમ્પ ઠોકવા જગાની પસંદગી.

જ્યાં પાણીની તંગી ન હોય, જ્યાં વરસાદ કે વાવં-ટોળીયું હાનિ ન કરી શકે, જ્યાં શીયાળાની સખત તાઢમાં સૂકાં પાનાં તથા ઘાસ વિ. સળગાવવા મળે એવી સુવ્યસ્થિત જગામાં કેમ્પ બાંધવો.

કેમ્પ રસાલો.

ટોપલી, લેન્ટર્ન, મીણખત્તી, દીવાસળીની પેટી, પતરાંના ઢાંચા, કોદાળી, વાવટો વિગેરે જરૂરીઆતી વસ્તુએ કેમ્પની પાસે નદી કે બહેળો હોય તો સારામાં સારા સારા ભાગમાંથી પીવાનું પાણી લાવવું અને ન્હાવા ધોવાનું પાણી લાવવાનો જગાથો ફર-મુખ તરફથી લાવવું પાણી ઘણું સાફ રાખવું. કારણ પીવાના પાણીની બેદરકારીથી માંદા પડવાનો સંભવ રહે છે.

સ્કાઉટની પથારીઓ.

શરદીના સમયમાં જમીન ઉપર સુષ્પ ન રહેવું એકાદ ઢાંસો કે ચેત્રુંજી પાથરી સુષ્પ રહેવું. આ સાધન પાસે ન હોય તો ઘાસ અને પરાળની હુંકાળી જગામાં મુવું. બીજી મોસમોમાં ખુદાર ખુદામાં મુવાથી હાનિ નથી.

દરેક સ્કાઉટે પોતાની રસોઇ હાથે તૈયાર કરતાં શીખવું. વાસણો પૂરતાં ન હોય તો પથ્થુ ચલાવી લેવું.

એક વસ્તુ ખાસ યાદ રાખવાની છે કે જો કદાચ ત્હમે માંદા પડો તો સ્કાઉટીંગ માટે નાલાયક બનો છો અને બીજાને બોબરૂપ થઈ પડો છો. આ માંદગીનું કારણ પણ ત્હમે છો. કદી ત્હમે બીનાં લુગડાં જલદીથી બદલતા

ન હો યા ત્હમે ચોઠખુ પાણી પીતા નહિ હોય ખોરાક લેતી વખતે માંખોથી સાવધ રહેવું. કારણ માંખો ખરાબ જગા પર ખેસી આપણી ખાવાની ચીજ ઉપર ખેસે છે અને પોતાના પગપર ચોંટાડેલી ઝેરી અને ગંદી રજ ખોરાકની અંદર મૂકે છે. આથી રોગ ઉત્પન્ન થાય છે માટે જેમ બને તેમ ચોખાવટ રાખવી કે જેથી માંખો પેદા થવા પામે નહિ. તળાવનું પાણી કદી પણ પીવાના ઉપયોગમાં ન લેવું; પરન્તુ તળાવથી પંદર ફીટ દૂર પાંચ છ હાથ ઉંડો ખાડો ખોદવો ત્યાં નિર્ઝેરી આવતું પાણી સ્વચ્છ હશે.

કેમ્પમાં રહેતા દરેકને સાથી સાથે સમભાવ અને સહિષ્ણુતા રાખવી અને દરેકને મદદ કરવી જેથી મિત્રતાની ગાંઠ બહુ સજડ બંધાય છે.

કેમ્પ ઉપાડીને જતી વખતે કેમ્પની જગા ખરાબર સાફ કરવી અને કાંઈ પણ નામ નિશાન ન જણાય એવી કરવી, નહિ તો પાછળથી શત્રુઓ આવે અને નિશાનીથી ત્હમारी બધી પરિસ્થિતિની ખાતમી મેળવી શકે. કેમ્પ બાંધતી વખતે જે ખેડુતની અથવા જમીનદારની જમીન હોય ત્હને પુછી કેમ્પ બાંધવો અને તે ઉપકાર બદલ ત્હમને કાંઈ આર્થિક વા આંગિક મદદ કરવી જેવી કે ત્હમની વાડો સમારવી છીડાં પુરી આપવાં ત્હમનાં ધણુ અસાવવાં વિ. વિ.

પાછાં વળતી વખતે નીચેના મુદ્દાપણ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવા.

૧ દરવાજા, છીંડાં વિ. બંધ કરવાં.

૨ હેમનાં ગ્રાહીઓને કનટગત ન આપવી.

૩ હેમનાં ઝાડપાનાદિનો નાશ ન કરવો.

તહમરે બળતણ ભેગ્રએ તે પણ હેમને પુછ્યા વિના લેવું નહિ.

૪ અને છેલ્લું હેમને ઉપકાર કર્યો તે બદલ હેમનો આભાર માનવા ભુલવું નહિ.

સંજાવિલોકન.

સ્કાઉટસ દરેક શોધ કે પત્તાની અંદર ‘સંજા’ શબ્દ વાપરે છે. એક વખત એક ચિત્તો એક કાળીયારને મારી કોઈ જંગલના ખુણામાં લઈ ગયો. પગલાં પારખી ચિત્તો ક્યાં ગયો છે એ તપાસ કરવા માંડી પરન્તુ એક મોટા પથ્થરના કટકા ઉપર થઈ જતાં ચિત્તાનાં પગલાં માલુમ ન પડ્યાં ત્યારે એ પથ્થર ઉપર ભીનો હાથ કરી ફેરવ્યો, તો કાળીયારના વાળ હાથે ચોંટ્યા. આ ઉપરથી ચિત્તો શિકારને એ પહાડની બખોલમાં લઈ ગયો છે એ નક્કી થયું. આ ‘વાળને’ એ લોકો હાંધ્ય યાને સંજા કહે

છે. આવી રીતે દરેક સ્કાઉટે બહુજ બારીક અવલોકન શક્તિ ખીલવવી. જે ત્હમે કોઈ મ્હોટેરા ને અનુભવી સ્કાઉટ જોડે ફરતા હશે તો ત્હમને માલુમ પડશે કે જો સ્વતઃ ચારે બાજુ બારીકીથી નજર ઉત્સુકતાથી કરતો હશે આવી એમની ખાસીયત જ હોય છે.

દરેક સ્કાઉટે અઠસ્રમાત સમયે કામ આવે તે સારૂ પાસેમાં પાસેની રસાયણીની દુકાન, પોલીસજેટ, દવાખાનું વિગેરે જાણી લેવું.

આગગાડીમાં કે ટ્રામમાં મુસાફરી કરતી વેળાએ ત્હમારી આંજુઆંજુના માણસોનો પોષાક, રીતભાત વિગેરે ધ્યાનમાં રાખવાં. વિવિધ માણસોના વિચાર અને ચારિત્ર્ય જાણવાથી વહેપારમાં બહુ સુગમતા પડે છે.

મુખારવિંદ ઉપરથી અને પોષાક ઉપરથી માણસનું ચારિત્ર્ય જાણી શકાય છે. ધાંધલીઓ માણસ હાથના ચાળા કરતો અને ધમંડથી ચાલતો હશે. ભપકાખંધ અને મરોડમાં કોઈ ઉખડેલો ચાલતો હશે અને નામર્દ અને બાયલો સ્ત્રીની ચાલે ચાલશે, માંદો અને અશક્ત ખભા ઘાંકાવાળી ધીમે ધીમે પગલાં ભરશે.

ખીજું કોઈ વખત મુઠકાને પહેલવહેલું ત્હમારા જોવામાં આવે તો ત્હમારે હેના શરીરપરની બધી નિશાનીઓ આંજુઆંજુની પરિસ્થિતિ વિગેરે જોઈ લેવું. તપાસ

કરવામાં જેથી બહુ કામ લાગે. ગામડાંઓમાં ફરતી વખતે જમીનની નીચાનીઓ જેવી કે ટેકરી દેવડી વિધ્યાનમાં રાખવી જેથી બુદ્ધિ પઠવાનો સંભવ રહે નહિ. ઝીણી ઝીણી નિશાનીઓ જોવાની પણ ચુકવી નહિ. પક્ષીઓ ટોળે મળી જડપથી ઉડતાં હોય તો ધારવું કે કોઈ પારધી કે પ્રાણી દૂર છે. રસ્તામાં દૂર ધૂળ ઉડતી હોય તો જાણવું કે કોઈ માણસ કે વાહન રસ્તા ઉપર ફરે છે. માણસનાં પગલાં તહેના આકાર અને લાંબાઈ ખડોળાઈથી ઓળખતાં શીખવાં. આથી તહમારી મુસાફરી બહુ રસપ્રદ અને આનંદદાયી બનશે.

છુપાઈ રહેવાની વિધા.

જ્યારે તહમારે હિંસક પ્રાણીઓને શોધવાં હોય ત્યારે તે સુંઘી અથવા જોઈ ન શકે એવી રીતે જમીન સરમુ-પેટે ચાલી ધીમે ધીમે પાસે જવું. લડાઈનો સ્કાઉટ પણ શત્રુને સંતાતો સંતાતો અથવા પહેરવેશ બદલીને શોધે છે. જે કોઈ શુન્ડેગાર છે તે શઠ કોઈ સાવચેત રહે છે, જીન શુન્ડેગાર બીચારો અસાવધ રહે છે. આવખતે તે સ્કાઉટ ખાસ ધ્યાન આપીને શુન્ડેગાર અને જીનશુન્ડેગાર કાણુ એનો સત્યાસત્યનો વિચાર ન કરે તો જીન શુન્ડેગાર માર્યો જાય શઠ ચેતી જાય એવી રીતે

તહેમારે તહેની તરફ ટગર ટગર જાઈ ન રહેવું. પરંતુ એકાદ વખત ઉપર ચોટી નજર કરી તહેની પાછળ ધીમે ધીમે જવું. પાછળથી જેટલું જાણી શકાય તેટલું સામે મોઢે આવી ન જણાય.

રાત્રે ઘણું કરી નીચી જમીનમાં કે ખાઈમાં રહેવું જેથી કરીને ઉંચે રહેલા શત્રુઓને ઝરાખર નીરખી શકાય.

રેડ ઈન્ડીયન સ્કાઉટસ જ્યારે શત્રુના કેમ્પની તપાસ કરે ત્યારે શીયાળવાનું ચામડું ઓઢી બે હાથ અને બે પગ—ચાર પગ થઈ ચાલે અને આખી રાત કેમ્પ પાછળ ફર્યા કરે છે.

સ્કાઉટીંગની અંદર શીકારને પણ સારું સ્થાન છે. પ્રાણી મારવાં કે પજવવાં નહિ પરંતુ તહેમની હીલચાલ અને ટેવ શીખવી બહુ રસિક છે. જેમ જેમ એમના સંગમાં વધારે ને વધારે આવીએ છીએ તેમ તેમ જગન્ની-યન્તાની પ્રભુતાની આપણને બાંખી થાય છે.

શીકારની અંદર પ્રાણીને ગોળી ખાર કરવાં એના કરતાં હિંસક પ્રાણીઓથી પોતાનું રક્ષણ કરવું એ વધારે સાહસિક છે.

કોઈ પણ સ્કાઉટે જરૂરના કામ સિવાય કોઈ પ્રાણીને મારવાં નહિ. જંગલની અંદર શિકાર કરવા જતા પહેલાં ઘેર થોડાં પ્રાણી રાખી તહેમના વિષે સર્વ માહિતી

મેળવવી. દરેક સ્કાઉટ પાળેલાં પ્રાણીઓની માવજત કરતાં શીખવું.

શહેરમાં વસતા સ્કાઉટ સ્કાઉટ કરતાં શામ્યજીવન ગાળનાર સ્કાઉટને પ્રાણીઓ વિષે વધારે જાણવાનું મળે.

ઝાડો વિષે પણ સ્કાઉટે જાણવું જોઈએ. છોડવા અથવા મળીયાં ઓળખવાથી ભૂખે મરવાનો સંભવ રહે નહિ.

“મર્યા સિવાય હું મરું છું” એવું કોઈ દિવસ સ્કાઉટે ન કહેવું આ મરણાન્ત નીડરતા અને સહનશીલતા એજ એમનો જીવનાદર્શ હોવો જોઈએ.

કસરતની ખાખતમાં ઘણા લોકો અજ્ઞાત છે, મોટા મોટા મસલ્સ-સ્નાયુઓ કુલાવવા એમાંજ સકળ વ્યાયામનો પાયો અને આરામ સમજે છે, અને શારીરિક નીરામયતા પ્રાપ્ત થઈ એવું માને છે. એ માનવું ભૂલભરેલું છે. આંતરમહીનતાને દૂર કરવી, લોહીનું ધરાધર હલનચલન અને હૃદયનું ધરાધર ધબકારવું એ સઘળું ખાસ કરી ધ્યાનમાં રાખવું. આજ બધી કસરતનું તારતમ્ય છે. નિયમસર કસરત, ખુલ્લી હવામાં કરવું, ખાદ્ય અને આંતર શુદ્ધિ શરીર અને મગજને આરામ વિ. પર શરીરની આરોગ્યતાનો આધાર છે. આ ખાખતમાં જાપાનીઝ લોકોનો દાખલો લેવા જેવો છે. એ લોકોનું બળ રૂશીયા સાથેના યુદ્ધમાં દેખાઈ આવ્યું છે. કસરત કરવામાં, મિત-

હૈર-પથાહાર લેવામાં એઓ બહુજ નિયમસર હોય છે
અરેખર 'They are the best example that we
can copy.

મજબૂત, નીરોગી અને ચકોર થવા નીચેનાં તત્વો
જરાબર પાળવાં.

રહવારે ઉઠીને અને સૂતી વખતે નિયમસર પંદર
મીનીટ ઘરમાં થઈ શકે એવી કસરત કરવી. ખુદ્દા મેદા-
નમાં કરો તો એ ઘણું ઉત્તમ છે પણ તેમ ન બને તો
ખુદ્દી હવા આવતી હોય એવી બારી પાસે કરવી, નાકે-
થી શ્વાસ લેવો અને મ્હોંથી કાઢવો.

જંગલમાં યા ગામડામાં ફરતાં ડાક્ટર કે વૈદ્ય કદાચ
હાથ લાગે નહિ માટે થોડું ઘર વૈદું તહમારે બાણવું જોડ્યો.

શરીરને બહુજ સાફ રાખવું. દિવસમાં બે ત્રણ
વખત ન્હાવું. બપોનીસ લોકો તો કહે છે કે કસરત કર્યા
પછી થોડે વખતે ન ન્હાઈએ તો કસરતની અડધી બસર
નષ્ટપ્રાય થાય છે. બાહ્ય શુદ્ધતાથી લોહીના અને અવ્યં-
તર દરેક શુદ્ધતા પ્રાપ્ત થાય છે.

સ્કાઉટે કોઈ દિવસ બીડી ગાંજો પીવો ન જોઈએ.
સ્કાઉટીંગને માટે ખાસ જરૂરની એવી દ્રાણેન્દ્રિય અને
આંખો બગડે છે અને આખરે ત્હેને માટે નાલાયક બને છે.

ઇન્દ્રિયનિગ્રહ અને બ્રહ્મચર્ય.

ખીડી પીવી કે ખરાબ પીણાં પીવાં એ કેટલાકનેજ લલચાવે છે પરંતુ કામવાસના માણસના જીવનમાં અમુક સમયે બહુ ઉચ્ચતાથી વધે છે. દરેકમાં એ ઉદ્ભવે છે પણ ઇન્દ્રિયને કબજે રાખી એવી કુટેવોમાંથી અટકવું. આવી કુટેવ બધા કરતાં હાનિકારક વધારે છે. માણસોને નામદ અને પાયમાલ કરી નાંખે છે. એમાંથી બચવાને થોડાંક સાધનો હું ત્હમને ગણાવું! ધારવા પ્રમાણે તે ઉપ-યોગી થશે.

(૧) ખરાબ, શૃંગારિક નવલકથાઓ વાંચવી નહિ.

(૨) કામાદિક પેદા કરે એવાં ચિત્રો જોવાં નહિ.

(૩) સ્ત્રીઓ તરફ વિકારી દષ્ટિ કરવી નહિ.

(૪) કેટલીક વખત ભારે ખોરાક લેવાથી અજીરણ થાય છે અને અજીરણ થયાથી આપણી વૃત્તિઓ સ્થુગને જડ બની જાય છે. માટે ભારે અને અપથ્ય ખોરાક ખાવો નહિ. માત્ર સાત્વિક ખોરાકજ લેવા.

(૫) રાત્રે બહુ કામળાવાળી હંફાળી પધારીમાં અથવા ઉંધા મુવાથી ખરાબ સ્વપ્ન આવે છે અને તેથી અજીરણ થવાનો સંભવ છે માટે તહેવા વૈભવ દૂર કરવા.

(૬) સારાં ધાર્મિક ને બોધદાયી પુસ્તકો વાંચવાં. કોઈ વખતે એવી વાસના થઈ આવે તો દિગ્ગજ

આત્મબળથી ત્હેને સમાવવી. એક બે વખત આવી ટેવ પાડયાથી સરળ થશે.

એક બ્રીટીશ સેનાપતિ લખે છે કે ‘ આપણું જીવન એક મ્હોટા ઓરડાની અંદર હત આગળ ઉડતી ચકલી જેવું છે. તે ઓરડાની અંદર સળગતી સગડી છે અને એનો પ્રકાશ સારા ઓરડાની અંદર પ્રસરેલ છે. બહાર બધે અંધકાર છવાયો છે. ચકલી ક્યાંથી આવે છે તે કોઈને ખબર નથી પન્તુ આવે છે અને આવીને ટુંક સમય હુંફાળા અને જવાજલ્દયમાન ઓરડાની અંદર ભસે છે અને પાછી અંધકારની અંદર વિદીન થઈ જાય છે. પરન્તુ જો આપણે પ્રભુ પ્રત્યેની ફરજ અદા કરીએ તો આપણી પર જીવન ભૂમિકા અંધકારમય મટી પ્રકાશીત થશે, ખરેખર આ યથાર્થજ છે.

દરેક સ્કાઉટે સ્વધર્મ ખરાબર પાળવો અને નિત્ય કર્મ અવિરત્તે કરવું. પ્રભુમાં પરમ પ્રેમ રાખવો અને ત્હેની સરજેલી સારી આલમને ચાહવી ત્હમારાથી કાંઈ પણ સત્કાર્ય થાય અથવા ત્હમારો કંઈ પણ વિજય થાય તો તે પ્રભુનો અનુગ્રહજ માનવો અને વારંવાર તે માટે ત્હેની સ્તુતિ કરવી.

દરેક શૂરવીર પેસા વગરનો પણ સદ્ગૃહસ્થ છે. આહોમ કરી અન્યને સહાય કરે છે. ઓળખાણવાળા

માણસનેજ નહિ પરન્તુ અજ્ઞાણના માણસને પણ સ્કાઉટસ મઠક કરે છે. સ્કાઉટની પહેલી ફરજ સ્ત્રીઓ ન્હાનાં બચ્ચાં ને ડાસાઓને સહાય કરવાની છે. સ્કાઉટને પરણવાની મરજી ન હોય તો કોઈ સ્ત્રી સાથે સબધ વા પ્રેમ ન બાંધવો સ્ત્રી પુત્રાદિનું બરણ પોષણ કરવાની શક્તિ ન હોય તો પરણવું નહિ. દરેક સ્કાઉટનો સ્વભાવ શાન્ત અને આનન્દી હોવો જોઈએ. કદી પણ ગુસ્સાના આવેશમાં આવી ઉદ્વેગ કામ કરવું નહિ અને અસ્વીક ભાષા વાપરવી નહિ.

કરકસરથી રહેવું ઘોડાની સરતો કે કુટ બોલની મેચોમાં-સટ્ટામાં પૈસા ખરબાદ કરવા નહિ. સ્કાઉટ જ્યારે ઘરડો અને કામ કરવા નાલાયક બને છે ત્યારે સંઘરેલા પૈસા કામ લાગે છે. પછીથી ત્હને બીજા માગીને કે પૈસા ઉઘરાવી શુજરાન ચલાવા દેવામાં આવતો નથી.

‘ આગળ ધપો ’

કોઈ સંકટ ત્હમારી સમક્ષ આવી ઉભે તો હસો અને એ હાસથીજ એ સરલ બનશે યાદ રાખજો કે ગમે તેવા દુઃસાધ્ય કામને જ્યારે ત્હમે નજીવું ગણી હસી કાઢો છો ત્યારે ત્હમાંથી કોઈ અલૌકિક રીતેજ વસતી દુર્ઘટતા અગેચર થાય છે અને છેવટ સુખાધ્ય બને છે. માણસ બૂલને આધીન છે. બૂલ થાય તો શરમિન્દા ન

જનવું. નેપોલીયન કહે તો કે કાંઈ પણ માણસ પૃથ્વી ઉપર એવો નહિ હોય કે જેના જીવનમાં મૂલ ન થઈ હોય.

જીવ રક્ષા યાને અકસ્માત વખતે સમયસૂચકતા.

આપણું જીવન અકસ્માતથી ભરેલું છે. જમે ત્યારે અને જમે ત સ્થળે આપણે વિપત્તિથી ઘેરાઈ જઈએ. સ્કાઉટે આવા સમયે સમયસૂચકતા વાપરી બીજાને મદદ કરવી દરેક સ્કાઉટે ધ્યાનમાં રાખવું કે ‘ શો અકસ્માત જનવા વકી છે ’ અને કહાય બને તો ‘ મ્હાઈં શું કર્તવ્ય છે, સર્વ કરતાં સ્કાઉટે બીજાની મદદે પ્રથમ જવું જોઈએ.

હાજલા તરીકે સ્ટેશનના પ્લેટફોર્મ ઉપર ગાડી આવતી હોય તે વખતે કાંઈ માણસ ઓચિંતો નીચે પડ્યો તો ત્હમારે જીમરાણ કર્યા સિવાય પાછળ જટ પડવું અને ત્હને નિમિષમાં પાટાથી દૂર લઈ જવો અથવા ત્હમે જાનને એ પાટાની વચ્ચે ચિતાપાટ મુકી જવું બીજા લોકો આ વખતે મૂઠં જેવા કાંઈ પણ કરી શકશે નહિ. અકસ્માત ઘણી જાતના છે.

હેમક—ઘણા લોક હેમકથી મરણ પામે છે.

આગ—આગ લાગી હોય ત્યારે ઘરનાં માણસોને જાગર આપવી, પાસેના પોલીસોને જાગરવ સ્ત રાખવા જોલાવવા તથા પાણીની ટાંકોઓ માટે માણસોને મોકલવા વિગેરે કામ બહુ ત્વરાથી કરવાં.

આગ લાગી હોય તે મકાનમાંથી માણસ તથા ટોરનું કેવી રીતે બચાવવાં તે સ્કાઉટસ જાણે છે. મેડાપરથી માણસોને કેવી રીતે ઉતારવાં તથા મંદા માણસ અગર મુર્છા વસ માણસને જમીન ઉપર કેવી રીતે ધસડી બહાર લાવવાં વિ. તે જાણે છે.

આગ લાગેલા મકાનમાં સ્કાઉટસ પોતાના મોઢા પર બીનો રૂમાલ નાંખી જમીન ઉપર હાથ અને પગ ચારે વતી ચાલે છે. કારણ ધુમાડો હંમેશા ઉંચી જાણુ જાય છે. આ પ્રમાણે આવવાથી ધુમાડાથી અકાળાર્થ જવાતું નથી અને અંદર રહેલા માણસોને બચાવી શકાય છે.

ડુંબતા માણસને બચાવવો—દરેક સ્કાઉટને તરત જ આવડવું જોઈએ ડુંબતા માણસને કહાડતાં બહુ સાવધ રહેવું ડુંબતો માણસ પોતાનો જીવ બચાવવા બહુ તરફ દેખીયાં મારે છે અને આવનાર માણસને પકડી લે છે. માટે ધ્યાનમાં રાખવું કે ડુંબતો માણસ આપણને બાઝી પડે નહિ પરંતુ આપણે અને સાવચેતીથી પકડી લેવો લોકો માને છે કે ડુંબતો માણસ ત્રણ વખત ઉપર આવે છે અને છેવટે કંઈ પણ સાધન ન મળતાં ડુંબે છે પરંતુ એ અસત્ય ને જુઠાણું છે. કેટલીક વખત માણસ પડ્યો જોવોજ સીધો નીચે ઉતરી પડે છે. ડુંબતા માણસને બચાવવાની પ્રેક્ટીસ સ્કાઉટે પહેલાં પોતાની ટુકડીના માણસ સાથે શીખવી.

પ્રાથમિક મદદ (First Aid)

આ વિષય બહુ વિશાળ છે તેથી અહીં વિગત વાર લખાણથી ચર્ચાનો અશક્ય છે.

ઘાયલ માણસની સાથે તુમે એકલા હો તો 'First Aid' માં શીખ્યા પ્રમાણે તુમારે એને ઉપચાર કરવા બળા અને છાતીનાં કપડાં ઢીઝાં કરવાં બેભાન અવસ્થામાં પડ્યો હોય તો પાસેની જગાએ 'સંજ્ઞા' માટે તપાસ કરવી દરદીને જેમ બને તેમ શાન્ત રાખવો જરૂર વગર તુને હલાવવો નહિ અને 'શું થયું?' 'ક્યારે વાગ્યું?' વિગેરે પ્રશ્નાંચી તુને કંટાળવો નહિ.

ડુખતા માણસને પાણીમાથી કાઢવા પછી શ્વાસોશ્વાસ ક્રિયા કરવી. તુને બે ત્રણ રીત છે.....

બળતા માણસનાં લૂગડા કાઢી નાખવાં (ચપ્પાચી કે કાનચી) દાઝેલી જગાન પવનમાં ઉઘાડી નહિ રાખતાં ચોક અથવા કાગળ દબાવવા દરદીને હુંફળો રાખવો અને ગરમ ચૂડા આપવી.

હાડકું ભાગવું અથવા વળી જવું-સોજે આવવાથી કે દુખાવો થવાથી હાડકું ભાગ્યું છે કે વળ્યું છે તે બહુ જાણી શકાય. વળી ગયેલું અંગ જરા પણ હલાવતું નહિ જે સ્થિતિમાં હોય તે સ્થિતિમાં જ રાખવું; અગે પટેલ બાંધી

લેવો ભાગેલા અંગને ટેકા વડે બાંધવો, છત્રી પાટીયું કે વર્તમાનપત્રનાં પાનાં ટેકાની ગરજ સારે છે.

લોહી નીકળવું:—જ્યાંથી લોહી નીકળતું હોય તે જગ્યા અને હૃદય એ બે વચ્ચે આંગળી મૂકી સખત દબાવવું જેથી ઘા વાટે હૃદયનું લોહી જતું ન રહે. શરીરની અંદર ધોરી નસો જે ટેકાણે મળે છે ત્યાં અમુક Blood points બિન્દુઓ હોય છે. જ્યાં ઘા થયો હોય ત્યાં પ્રાસેના હૃદય તરફના બિન્દુ (શોધી કહાડી) ઉપર હાથની આંગળી ડબાવવી ઘવાયેલો ભાગ ઉંચાણમાં રાખવો.

કાનમાંથી લોહી નીકળવું અને બેમાન થવું એ બોપરીને નુકસાન થયાનું સુચક છે. તે વખતે દરદીને હલવવો નહિ. સવાલ પશુ પુછવા નહિ બરફ કે ઠંડક ખાણી પીવા આપવું ઢાકતરને તુરત બોલાવા મોકલવું.

કોઈએ ઝેર લીધું હોય તો ઝેર મટી જાય એવી ઔષધ આપવી દરદીને ઘેન આવતું હોય તો પશુ ભુલે. ચુંકે ઉંઘવા દેવો નહિ, નહિ તો ઝેર બધું શરીરમાં વ્યાપી જાય છે. દુધ કે ચૂડા આપવી.

ઝેર પીધું હોય તેને પાણી સડેજ ગરમ અગર ત્રીઠાવાળું પાણી ટમલર ભરી પીવા આપવું અને ઉલટી ન થાય તો ફરીથી આપવાનું શરૂ કરવું અને જ્યારે સુખળ ઉલટી થાય ત્યારે બંધ રાખવું.

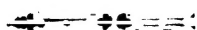
હડકાએણું કુતરું કરડેણું હોય ત્યારે—જે જગાએ કુતરું કરડ્યું હોય તે જગ્યા અને હુદયની બેની વચ્ચે કરડેલ ભાગની નજીકથી એક દોરી નેરથી ખાંધવી જેથી ઝેર પ્રસરવા પામે નહિ અને કરડેલો ભાગ ઉના પાણીથી ધોવો જેથી લોહી બહાર નીકળી જાય. પછી જો ડોક્ટર ન હોય તો લોહું ઉતું કરી તે ભાગપર આંપવું.

સાપ કરડયો હોય તો પશુ ઉપર પ્રભાણે કીચા કરવી. જંતુઓના ડંખ ઉપર બીની માટી અગર મીઠું ચોપડવું.

ઇલેક્ટ્રીક આચકો—જે માણસને ઇલેક્ટ્રીકનો આચકો લાગ્યો હોય તેને છોડાવવાની વખત લાકડા ઉપર ઉભા રહી અગર મુકાં લુગડાં ઉપર ઉભા રહી છોડવો ? પછી તેનાં કપડાં ઢીઝાં કરી છાતી, ગળા માથા અને બરફા ઉપર ઠંડુ પાણી છાંટવું.

ફરેક સ્કાઉટે ફરદીને ઉપાડી જવા ઝોળી બનાવતાં શીખવી પાસે બીજું સાધન ન હોય તો પોતાનો કેટ, ખમીસ, વિગેરે તુરત ઉપયોગમાં લેવાં.

સ્કાઉટીંગ વિષે આટલું લખી હવે ઉપસંહાર કરીશું.

ટુકડીના આગેવાનોને બે બોલ.

તહમારે તહમારી જાતે તહમારી ટુકડીઓને કવાયત આપવી તહમારી ટુકડીમાં બે ચાર હુંશીયાર છોકરાઓને

તૈયાર કરવા નહિ પરન્તુ આખી દુકડીને બરાબર કે-
 જવવી એક અગત્યની મુયના છે કે જો ત્હમારે ત્હમારી
 દુકડી બહુ સારી બનાવવો હોય તો ત્હમે જાતે કામ કરો
 અને ત્હમારો હાથલો લઈ ત્હમારો છોકરાઓ ત્હમને
 અતુસરશે ત્હમારે છોકરાઓને બતાવવું જોઈએ કે ત્હમે
 ત્હમારા સ્કાઉટ માસ્ટરનો હુકમ ગમે ત્યારે ગમે તેવી
 અટપટી પરિસ્થિતિમાં પણ વિતંબ સિવાય માથે ચઢાવો
 છો. ત્હમને જણાવવું કે સારું કામ કરનારને ઈનામ વિગેરે
 મળશે આવી રીતે છોકરાઓનો ઉત્સાહ વધારવો. ત્હમારા
 હુકમને માન્ય કરે એવા વિનીત અને આશક્તિ મના-
 વવા પરન્તુ ધ્યાનમાં રાખવું કે ' you must give
 them your lead and not the push. ' ત્હમારી આ-
 જોવાનીની ફરજ નમ્રતાથી અલંકિત હોવી જોઈએ-ચિર
 જોરી કે કડકતા વાપરવી નહિ.

જાળયારે આસજનોને મુખ આપવું જોઈએ જો-
 ટલુંજ નહિ પણ તેને સુપ્રત થયેલું કામ પ્રમાણીપણે
 શુદ્ધ બુદ્ધિથી અને કોઈ પણ જાતના બદલાની ઇચ્છા
 રાખ્યા સીવાય કરવું જોઈએ. રાગી તથા જખમી મનુષ્યોની
 તેણે સારવાર કરવી જોઈએ અને હવાખાના વિગેરે મુર-
 ક્ષિત સ્થળે પહોંચઠવાં જોઈએ. વળી કોઈ સાર્વજનિક
 સમારંભ વખતે તેણે સ્વયંસેવક તરીકે કામ કરવું જોઈએ.
 આ સંસ્થા તેના ચારોમાં ભવ્ય તથા ઉદાત્ત લોક

સેવા કરવાનો ભાવ ઉત્પન્ન કરે છે અને તેથી તેના ચારે
હંમેશને માટે સુકૃત્ય કરવાને તત્પર છે.

બાલ સેનાના યુવકોને પણ હું જણાવું છું કે જો
તુમારે સારા સ્કાઉટસ નીવડ્યું હોય તુમારા દેશની
આબાદાનીની તીવ્રાભિલાષ હોય અને ભિન્ન ભિન્ન દેશો
વચ્ચેના કલહઅંતર ટાળવા અભીચ્છા હોય તો તુમારી
સેનાના અગ્રેની ખરાબર આજ્ઞા પાળવી શું કામ ! શા
સાડું ! ઇત્યાદિ સવાલોજ કોઈ દિવસ ઉડાવવા નહિ.

ખીજ દેશોના સ્કાઉટસ જોડે સ્કાઉટોંગની રૂએ
આપણે મિત્રતા થાય છે અને જ્યારે રાષ્ટ્રિય ઝગડા ઉભા
થાય ત્યારે આપણે એકદમ લડાઈમાં ન ઉતરતાં આપણા
તે દેશોના સ્કાઉટમિત્રો દ્વારા શાન્તિથી કોલકરાર કરી
લડાઈ દૂર કરી લાખો માણસોનાં લોહી રેડાતાં અટકાવી
શકીએ છીએ,

ઈતિશમ.

